

DUÂLAR VE ÂMİNLER

Ârif Nihat Asya

Şiirler: 2

YAYIN NU: 97

EDEBÎ ESERLER: 47

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-975-437-002-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 1976

18. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul

Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ.SAN.VE.TİC.A.Ş

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk. Güven İş

Merkezi No:6/13, Bağcılar / İstanbul

Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul- 2020

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ARIF NİHAT ASYA; 1904 yılında İstanbul'un Çatalca ilçesine bağlı İnceğiz köyünde doğdu. Babası Ziver Efendi, annesi Fatma Hanım'dır. Yedi günlük iken babasını kaybetti. Üç yaşında iken annesi Osmanlı ordusunda görevli Filistinli bir subay ile evlendirildi. Bir erkek kardeşi doğdu. Aile Filistin'e dönerken dedesi, annesinin bütün çırpınmalarına rağmen, tek torunu Arif'in annesi ile gitmesine izin vermedi. Babaannesi vefat edince Arif'in bakımını Çatalca müftüsünün kızı olan halası Gülfem Hanım ile subay olan eniştesi Mehmet Fevzi Efendi üstlendi. Balkan savaşından hemen önce aile İstanbul'a göç etti. Halası aydın bir kadındı ve Arif'in iyi bir eğitim görmesini istiyordu. İlk ve ortaokulu 1920 yılında parasız yatılı olarak okuduğu Bolu Sultanisi'nde bitirdi. Bu okulun ikinci devresi kaldırılınca Kastamonu Sultanisi'ne (Lise) nakledildi. Böylece I. Dünya Savaşı'nı İstanbul, Bolu ve Kastamonu'da, Kurtuluş Savaşı yıllarını ise Kastamonu'da geçirdi.

Kastamonu yılları Arif Nihat Asya için çok önemlidir. Kastamonu Kurtuluş Savaşı'nın en önemli merkezlerinden biriydi. İşgale karşı direnişe ve millî mücadeleye katılmak için İstanbul'dan İnebolu yoluyla Anadolu'ya geçenlerin uğrak noktasıydı. Arif Nihat burada konaklayan vatanseverlerin toplantılarına katıldı, konuşmalarını dinledi, Mehmet Akif Ersoy, daha sonra Milli Eğitim Bakanı olacak Mustafa Necati Bey ile burada tanıştı. İlk şiirini burada çıkan Gençlik dergisinde yayınladı.

1923 yılında sultanıyi (lise) bitirdi ve yüksek öğrenimini yapmak üzere İstanbul'a döndü. O zamanki adı Darül-Muallimin-i Âliye olan Yüksek Öğretmen Okulu'nun Edebiyat Bölümü'ne kabul edildi. Burada okurken postanede telgraf bölümünde çalıştı. Anadolu Ajansı İstanbul temsilciliğinin muhabirliğini yaptı. Bir süre bu ajansın gece bültenini çıkardı. İlk şiir kitabı *Heykeltraş* 1924 yılında yayımlandı. 1926 yılında, son sınıftayken Hatice Semiha Hanım ile evlendi. Bu evliliğinden iki oğlu oldu. 1928 yılında edebiyat öğretmeni olarak Adana Erkek Lisesi'ne tayin edildi. On dört yıl boyunca Adana'daki Erkek Lisesi'nde, Kız ve Erkek Öğretmen Okulu'nda, Amerikan Kız Koleji'nde edebiyat öğretmenliği ve müdür yardımcılığı yaptı. 1934'te askerlik görevini yapmaya gitti ve Soyadı Kanunu gereği "ASYA" soyadını aldı. 1940 yılında ilk eşinden ayrıldı ve 1941 yılında Adana Erkek Lisesi'nde Kimya öğretmeni olan Servet Akdoğan ile evlendi. Bu evliliğinden de iki çocuğu oldu. 1942 yılında Malatya Lisesi'ne müdür olarak tayin edildi. 1945'te edebiyat öğretmeni olarak Adana Erkek Lisesi'ne geri döndü. 1947 yılında, üç yaşından beri haber alamadığı ve öldü bildiği annesinin Filistin'in Âkka şehrinde yaşadığını öğrendi ve eşi ve kızıyla birlikte Âkka'ya annesiyle buluşmaya gitti.

Adana'da kaldığı yıllar boyunca gazete ve dergilerde yayımlanan ve iktidarı eleştiren siyasî yazıları dolayısıyla çeşitli soruşturmalar geçirdi ve 1948'de Edirne'ye sürüldü. Onun nazarında vatanın her yeri kutsalı ama "Arif Hoca"nın tayini Adanalıları çok üzdü ve 1950 seçimlerinde onu Seyhan'dan (Adana) milletvekili yapmak için binlerce imza topladılar. Böylece 14 Mayıs 1950 seçimlerinde Demokrat Parti milletvekili oldu ve Ankara'ya taşındı, ancak parti politikalarına hiç ısınmadı. Açık sözlü ve

doğru bildiğini her Őart altında söylemekten çekinmediği için zaman zaman kendi partisini de eleŐtirmekten geri kalmadı.

1954 seçimlerinde tekrar aday olmadı ve öğretmenliğe geri döndü. Bir yıl kadar Eskişehir Lisesi'nde çalıŐtıktan sonra Ankara Gazi Lisesi'ne tayin edildi. 1959 yılında Millî Eğitim Bakanlığı'nın gerçekleŐtirdiđi bir kültür programı çerçevesinde eşi ve 30 öğretmenle birlikte Kıbrıs'a gönderildi. LefkoŐa Erkek Lisesi'nde edebiyat ğretmeni olarak iki yıl çalıştı. Vatan ve bayrak sevgisi ve kitleleri etkileme gücü sayesinde özellikle KıbrıŐlı gençler üzerinde büyük etkisi oldu. 1961 yılında yurda döndü ve 1962 yılında emekli olarak sanat çalıŐmalarını hızlandırdı. Yurdu bir baştan bir başa dolaŐarak millî konulara dair konferanslar verdi. Millî ve manevî değerlerimizi dile getiren Şiir ve nesir kitapları yayınladı. 1975 yılında, *Bayrak* Őiirinin yazıldığı ve çok sevdiği Adana'nın kurtuluş günü olan 5 Ocak tarihinde Ankara'da vefat etti.

Arif Nihat Asya binlerce ğrenci yetiŐtirmiŐ, onlara iyi insan olma-yı, vatan ve bayrak sevgisini öđretmiŐ, vatansever bir ğretmen, Őair ve yazardır. En önemli özelliklerinden biri Türkçeyi inanılmaz bir maharetle kullanmasıdır. O bir "dil kuyumcusudur." Őiirlerinde ve nesirlerinde temiz, duru ve yaŐayan bir Türkçe kullanmıŐtır. Ama dinî ve bazı tarihî konuları ele aldığı Őiirlerinde "eski dil"den kelimeler ve terkipler de yer alır. Kendisi bu tutumunu "Benim yalnız doğacaklardan değil, ölmüŐler-den de okuyucularım vardır" diye ifade etmiŐtir.

Arif Nihat Asya tarihine, millî değerlerine, millî kültürüne, vatanına, bayrağına derin bir aŐk ile bağlıdır. Bir tabiat aŐıđıdır. Vatan topraklarının dağına, taŐına, ırmağına, ovasına, ağacına, çiçeğine, böceğine aŐıktır. "Sanatçı geçmiŐten, gelecekten, günden, çevreden, gaip ten, canlılardan ve eŐyadan telepatiler alıp bunları bir terkiyle, bir büyüyle, dinlenir, seyredilir, okunur hale getiren kabiliyettir... BoŐluktaki dalgaları bize hitap eder hale getiren cihazlar gibi..." diyen bir sanat aŐıđıdır. O bir gönül adamıdır. Yaratılan her Őeye aŐıktır. Her türlü güzelliğe karşı olan sevgisi onu sonunda mutlak güzel'e, Allah sevgisine ulaŐtırmıŐtır.

Eserleri:

A. Şiir kitapları

1. Heykeltraş 2. Bir Bayrak Rzđar Bekliyor 3. Kubbe-i Hadrâ 4. Rubâiyât-ı Arif 5. Kıbrıs Rubâileri 6. Nisan 7. Kökler ve Dallar 8. Emzikler 9. Kova Burcu 10. Dualar ve Âminler 11. Yrek 12. Köprü 13. Kundaklar 14. Avrupa'dan Rubâiler 15. Aynalarda Kalan 16. Divane-i Arif 17. Basamaklar 18. Byyn Kızlar Byyn 19. Fatihler lmez 20. Yerden Gökten 21. Ses ve Toprak 22. Takvimler

B. Nesir Kitapları

23. Yastığımın Rüyası 24. Ayetler (Kanatlarını Arayanlar) 25. Kanatlar ve Gagalar 26. Enikli Kapı 27. Terazi Kendini Tartamaz 28. Tehdit Mektupları 29. Onlar Bu Dilden Anlar 30. Aramak ve Syleyememek 31. Ayın Aynasında 32. Kubbeler 33. Sevgi Mektupları

∞ DUÂLAR VE ÂMİNLER ∞

ŞADIRVAN

Bir şadırvan, ki ses verir, ses alır
Ve suyundan melekler, aptes alır.

LÂRÎ CÂMİSİ*

Delik deşik bir hâtıra
Eski güzel yapıdan;
Ayıramaz gelip geçenler,
Pencereyi kapıdan!

Merâk edip sorarsanız,
Adı, «Lârî Câmisi»...
Görünür kubbesinin aralıklarından
Gökyüzünün mâvisi.

Belli: ağlamış yazılar,
Sağnakta...
Ki çoğu, hâla,
Ağlamakta!

* Edirne'dedir.

Ŗu sütun, vaktiyle,
Mermer gövdesi, tunç kispetiyle
ıkarken «Kırkpınar»a,
Ŗimdi devrilmiŖ kenara!

Dolu vurmuŖ kubbe,
iekbozuğu duvar...
Yıkılan taŖlar,
Dizini ovar!

Fırtına, alemde yakalamıŖ,
Zelzele temelden,
YetiŖin dostlar: gidiyor
Lâri Câmisi elden!

Selimiye'nin Murâdiye'nin
Kitapta yeri var...
Onu kim arar,
Kim sorar!

Kalk, Lârî Çelebi, mezardan;
Çıkagel «Merhabâ!» diye
Ve sor: «Benim bir câmim vardı...
Nerde acaba?» diye!
Dönüşte mihrâbını
Sırtına çek abâ diye!

Umudu kesmiş, yazık,
Hayâtından hekimler...
Değişmez cemâati, artık,
Yoksullar, yetimler!

Burdan çeşmesi dinlesin;
Ordan ırmağı, deresi;
Elini kulağına koymuş
Kırık şerefesi,
Kendi salâsını kendi verir
Lârî minâresi!

MURÂDİNE*

Kurumuş ağaçlarına
Leylekler, gelip akşamlar...
Dünkü şakrak şadırvanı,
Şimdi, ağlar gibi damlar!

Alemsiz kubbelerini
Ufukta aylar, tamamlar.

*

* *

Cemâatidir yamaçta
Secdeye kapanan damlar
Ve mübârek toprağında
Yatar mübârek adamlar

Nerdedir şamdanlarını
Eliyle yakan akşamlar?

*

* *

* Edirne'dedir.

Dün, şerbet çeşmelerinde
Şırl şırlıdı ilhamlar...
Neyler dinledi bu avlu:
Ne tavırlar, ne makamlar!...

Rüzgârlara kaldı, artık,
Hüseynîlerle hüzzamlar!

*

* *

Ağlama, ey Murâdiye:
Geliyor çiftler bayramlar!
İşte Selimiye, karşı
Tepeden seni selâmlar.

Mihrâbından tâze değil
Yanıbaşındaki çamlar!

*

* *

Mihrâbın, kubben, minberin
–Hâlâ– ilâhî makamlar
Ve hâlâ, renk üstüne renk
Döker halılara camlar.

*

* *

Murâdiye, Murâdiye;
Revâ değil sana gamlar...

Fânî baharlarımızdan
Çinilerine selâmlar!

SELİMİYE

Selim'lerden kalma muhteşem mîrâs,
Sinan'lardan kalma şanlı hediye;
Kuvvetin turası, sanatın mührü,
Kubbeler kubbesi bir Selimiye.

İşte târîh, işte batıyla doğu...
Görenler, gösterebilir böyle bir kuğu!

*

* *

Onu günler tanır, geceler tanır
Dal gibi ince dört minâresinden...
Sanırlar, ki toprak ananın sütü,
Fıskırır toprağın fiskıyesinden.

İlhâmın, emeğin pîri, ne yaman
Bilmeceler koydu taşlar altına;
Nesiller hayrân, asırlar hayrân
Bu kurşun, bu mermer saltanatına!

*

* *

Dikmişler vererek, sanki, el ele
Selim'le Sinan,
Şu dalga dalga
Dağların önüne bir dalgakıran!

Ben böyle gördüm,
Torunum da seni böyle görecek;
Dışarda kurşunun kovan, içerde
Mermerin petek.

*

* *

Söyleyin zemâne yolcularına;
Ey Çiftekumrular, ey güvercinler:
Şu tepeye konmuş nazlı kuğuyu
Ürkütmesinler!

Oynamasın Altıntop'un, yerinden...
Kaldı Edirne'nin altın devrinden

*
* *

Duvarlar, sütunlar ve minâreler,
Başlıbaşına bir eser, herbiri...
Duvarlar, sütunlar ve minâreler,
Duruyor taptâze, dimdik, dipdiri!

Ne bir el sürçmesi, ne de bir yanlış...
Ki en ufak zerre, kımıldamamış.
Kıl kadar ileri, kıl kadar geri...
Her parça beğenmiş konuştuğu yeri.

*
* *

Uzaklara bakan Şu tepe bile
Sinan'ın eliyle çatılmıŐ gibi...
Ve üzerindeki âbidenin her
TaŐı, terâziyle tartılmıŐ gibi.

Çağlayan gibisin ey Selimiye:
Mermerler, ıŐıklar köpüklerindir...
Çağırın bir elsin, ki Őerefeler
Yüzüklerindir.

*

* *

Yandı kandillerin, yazıldı mahyan...
Yine pırıl pırıl kuruldu sofran;

Yüreklerimizi yıkadı billûr
Âvîzelerinden içtiğimiz nûr.

Köyümün kızları, buhurdanına
Yürekler koymaya geldi uzaktan
Ve çiçekler açtı
Mermerde, mermeri öpen dudaktan.

Bildik çinilerin körpeliğinde
Konuşan dili;
Mâvi, Akdeniz
Mâvisiydi; yeşil, Kıbrıs yeşili.

*

* *

Eski Edirne'yi ben, adım adım,
Ararken Edirne sokaklarında
Anladım, bildim ki şahdamarlarım,
Vurur senin mermer şakaklarında.

Seller, zelzeleler ne derse desin;
Sen, yine, o eski Selimiye'sin...
Fakat –tarihime, adıma yazık!–
Ben ne Selim, ne de Sinan'ım artık!

Kükreyen, şahlanan, koşan, atılan
O mutlu yiğitler, o mutlu iman,
Sınırlar aşmayı kuşlardan değil,
Öğrenirdi senin ezanlarından.

Ne bilsin Selim'ler, ne bilsin Sinan,
Ki avlun bu kadar küçülecekti...
Ey ilâhî kubbe; sana avlu, bir
Kıta gerekti!

SÜLEYMANİYE

Bir ihtişam olup açılan kubben,
Durur asırların omuzlarında;
Kaçınıcı nesildir aptes alanlar,
Şadırvanlarında, havuzlarında?

Fetih beldesinin hür çocukları,
Büyür beslenerek ezanlarıyla...
Beraber yaşarlar iki dünyada
Süleyman'larınla, Sinan'larınla

Ve derler: «Gözümüz, sende açıldı:
Kundağımız sensin, beşiğimiz sen...
Küçükken önünde oynadığımız,
Büyüyünce gönül verdiğimiz sen!»

Küme küme, tüy tüy ve kanad kanad
Güvercinlerinde ruhlardır uçan;
Yine cemaatin arasındadır.
Temelini atan, kapını açan.

Havamız, her yandan –geceleyin de–
Ya yeşillerindir, ya mavilerin...
Bilmeyiz, ey mabet, yerde mi, yoksa
Gökte mi kılınır teravilerin?

Eli boş dönmedik eşiklerinden:
Kaç kere gördün, iç ışığımızı
–Rüzgârdan, yağmurdan söndüğü zaman–
Avizelerinden yaktığımızı!

Tatsın yarınlar da çiçeklerini:
Yazıların, çinilerin solmasını!
Ey Süleymaniye, Süleymaniye,
Başımızdan kubben eksik olmasın!

*

* *

Varlıksın geceler, günler dışında:
Kendinden sığağın, rengin, ışığın...
Taşların canlıdır, kurşunun canlı:
Dinlesek duyulur nefes aldığın!

Doğrulup, «Allahü Ekber» diyerek
Mihrabın önünde elpençe duran,
Bilir ki göğsünün derinlerinde
Süleymaniye'nin kalbidir vuran.

*

* *

Dünya güzeline yakışan nazla
Yüzüne duvaklar, tüller örttüğün
Güz sabahlarında –ancak– yürekler,
Olabilir senin yüzgörümlüğün!

Çıkabildiğim gün, içten, kubbene,
Başıma taç olmuş kurşunlarının
Altında derine bakıp, gördüm bir
Kökten geldiğini sütunlarının.

«Bu ne hikmet!» derken kendi kendime
«Bu ne hikmet!» dedi ses oyunları...
Ululuk, incelik, mâna, renk, oyun...
Nasıl birleştirmiş Sinan, bunları?

*

* *

Bir büyük düğün var.. söyle; şevval mi
Girdi, zilhiccenin onunda mıyız?
Öz çocukların, öz torunların biz,
Kucağında mıyız, koynunda mıyız?

Menekşeler açar kurşunlarında
Ve mermerlerinde kar çiçekleri...
Çinilerin orda lâle-sümbüldür,
Halıların burda nar çiçekleri.

Seni oya oya işlemek için
-Çizgileri, noktaları tartarak-
Yıllarca çalışmış yüzlerce kişi,
Göz nuruna iman gücü katarak.

Gövde kıvrımları, saç örgüleri
Yaşatmış duvarda Karahisârî
Ve burda kavuşmuş aradığına,
İlhamını burdan almış Yesârî.

Gün batıp doğdukça, dünya durdukça,
Üzerinde kalacaktır başların,
Öpülüp alınından Besmele'lerle,
Yerlerine konmuş kilittaşların.

Şerefelerine çıkan mutlular,
Avuçlarlar göğün mavilerini
Ve ilk kaynağından alırcasına
Aktarırlar bize Tanrı emrini.

*

* *

Doğduğunu söylüyorlar dehadan:
Böyle bir esere deha da yetmez!
Grmeyenin onu düşünmesine
Hayal de az gelir, rüya da yetmez!

Sütunu kıyamdır, kemeri rk;
Minareleri, her hliyle dua...
Biz açarken iki avucumuzu
O, bizim için dört eliyle dua!

*

* *

Bir aile gibi, çepçevre, kk
Kubbeler büyüğün yavruları mı?
Yahut onlar da bu kutlu yuvanın
Gvercinleri mi, kumruları mı?

Abidesi hesaplardan taşarken
Mimarı, kendini çekmiş ortadan...
Başarı burdadır, tevazu burda:
Eser ululuktan, imza noktadan!

Bakıp, bize örnek olsunlar diye
Yolladığı iki kahramanına
«Allah'ım, diyorum, lâyıık adaşlar
Gönder Sinan'ına, Süleyman'ına!»

*

* *

Doğuda, batıda sana döndükçe
Nasıl anlatayım gördüklerimi:
Sensin destanımın «Yelkeni atlas,
Direkleri gümüş.» dediği gemi!

Güneş güneş, ay ay üzerindeki
Altın alemler,
Zafer çağlarında aydan, güneşten
Elimizde kestiğimiz dilimler!

Sesin sesimizdir, ünün ünümüz;
Sende yarınımız, sende dünümüz...
Vedaı, selâmı sana, güneşin:
Sende biter, sende başlar günümüz!

Okşaya okşaya geçmiş –adeta–
Sıcaklarıyla yaz, karlarıyla kış...
Gitgide daha çok güzelleşmişsin:
Mevsimler yaramış, yıllar yaramış!

*

* *

Elini tanıyan bunca gözdeden
Gidebilecekken murad almaya,
Helâllaşıp –birgün– onlarla Sinan,
Gelmiş –ilelebet– sende kalmaya.

Eline doğmuşsun: uzanıp, zaman
Zaman, her yerini yoklayabilir...
O ekmiş, o dikmiş: canı çektikçe
Lâleni, gülünü koklayabilir!

Biz de cemaatsek, birgün, hutbene,
Birgün, hatîb olup mimberindeydik;
Şimdi, âyet âyet, mihrabındayız...
Demin, nidâ nidâ, göklerindeydik.

Hazırlıklarına yetişip ben de
Yoğurabilirdim horasanını;
Bulunurdum dinleyenler safında
İlk selâlarınla ilk ezanını!

Sen en yakınısın... bilirsin elbet:
Kaç misli eseri vardır yaşının!
Fakat, söyle: nasıl sığmış yaptığı,
Bir insan ömrüne Mimar Başı'nın?

Ey Süleymaniye, Süleymaniye,
Sabırlı kullardır Koca Sinan'ı
Gönül gönül, dil dil kutlamak için
Bekleyebilenler 9 nisanı.

*

* *

Kıtadan kıtaya göçen bulutlar,
Minarelerini öper de geçer!
Mübarek geceler, yıldızlarını
Mübarek başına serer de geçer!

Yürekler doldurup taşırır sevgin...
Gelen, geçen hayran... yalnız biz değil...
Minarelerini seyre dalanlar,
Derler: «Gök kubbe de direksiz değil!»

Ne mutlu çevrene, ne mutlu bize,
Ki seçmişsin ülken diye bu yurdu!
Ey sanat, gerçekten, Ulu Tanrı'nın
Bir evi olsaydı böyle olurdu!

KELİMELER

aceb: tuhaf.
âguuş: kucak.
ağyar: elâlem, başkaları, aşta sevene rakiib olanlar.
ahzân: hüzinler.
ahyâ: diriler, canlılar.
Âlem-i mânâ: rü'yâ âlemi.
ârâm kılmak: dinlenmek.
Arş: göğün en yüksek yeri, Tanrı makamı.
âsûde: rahat, sâkin.
âsümân: gökyüzü.
atâ: ikrâm, karşılıksız verme.
âtıfet: karşılıksız iyilik yapma, iyilik olarak verme.
ayân: görünür halde, görünmekte.
ayn: göz (uzuv), kaynak, tıpkı ve benzer.
âyîne: ayna.
bâd: rüzgâr.
bâddân: yelken.
bâd-ı muattar: güzel kokularla yüklü rüzgâr.
bâd-ı haffif: hafif rüzgâr.
bâd-ı sabâ: tatlı rüzgâr, meltem.
bârân: yağmur.
bârân-ı nîsân: nisan yağmuru.
bezm: toplantı; içki, eğlence âlemi.
bîgâne: ilgisiz, alâka duymayan.
bîkr: bekâret, kızlık, elde değmemişlik.
Bilâl: müezzinlerin pîri Bilâl-i Habeşî Hazretleri.
bû: güzel koku.
bûy-haffif: hafifçe duyulan, güzel koku.

Bünyâmîn: Hazret-i Yûsûf'ün öz kardeşinin adı.
câm: bardak, içki kadehi, şarap.
câvidânî: ebedî, sonsuz.
celî: meydanda, açık.
cemâdât: cansız şeyler, canlılardan gayri yaratıklar.
cemâl: güzellik.
cezbe: kendinden geçme hali.
cism ü cân: gövde ve rûh, gövde ve can.
cür'a: kadehte son damla, son yudum.
dâmân: etek.
dâmen: etek.
dâna: kuş yemi, yiyecek.
dâr: ev.
dârât: lüks.
dâr ü diyâr: ev bark, yer yurt.
Dergâh-ı İzzet: Tanrı makamı.
derûn: iç, insanın içi.
derûnî: içten.
dest: el (uzuv).
devlet: saâdet, ikbâl, mutluluk.
dîde: göz.
dîlhâh: gönlün istediği, istek, dilek.
dûd: duman.
dûr: uzak.
dûrr: inci.
ecsâm: cisimler, vücutlar, maddeler.
efgaan: acıklı sesler, figanlar.
elfâz: lâfızlar, kelimeler.
elhân: nağmeler.
eltâf: lütuflar, iyilikler.
elvân: renkler.
elyâf: lifler, bitki iplikleri, bitki telleri.

encâm: son, sonuç.
engûr: üzüm.
ervâh: ruhlar.
ervâh-ı lâtfî: iyi ruhlar, temiz ruhlar,
zararı dokunmayan ruhlar.
esdâf: sedefler.
eşkâl: şekiller, biçimler.
Evrâd: tarikatlarda her gün okunması
mu'tad duâlar v.s.
eyâ: ey sen, ey.
eyyâm: günler.
eyvân: saray.
fağfûr: çini.
fasl: mevsim.
ferdâ: yarın.
fersûde: yıpranmış, eskimiş.
fîrâk: ayrılık.
fîrâş: yatak.
firkatzede: ayrı düşmüş, ayrılık derdi
çeken.
gaşyetmek: zevkle kendinden ge-
çirmek.
gayb: bilinmeyen varlık, bilinmeyen
güç.
Gayyâ: Cehennem'de bir kuyu.
gerden: gerdan, boyun.
gerdûne: araba, saltanat arabası.
Girdigâr: Yaradan, Tanrı.
girîbân: yaka.
giryân: ağlayan.
giryê-nisâr: gözyaşı döken.
gîsû: saç.
gîsûların: gîsûlarını, saçlarını.
gîsû-yi perîşân: dağınık saç.
gubâr: toz toprak.
gûnâgûn: türlü türlü.
gûher: değerli taş, mücevher.

gûl'izâr: gül yanaklı, yanağı gülü hatırlatan.
hâl: ben, tende siyah nokta.
hande: gülme, gülüş.
hande-i tâbân: parlak gülüş, çevreyi aydınlatan gülüş.
harîm: başkasına kapalı olan gizlilikler,
harem dairesi.
haseb: soyluluk, asâlet.
Hasen: Hazret-i Peygamber'in torunu
Hazret-i Hasan.
hâtif: gizli kuvvet, bilinmeyen güç.
hatve: adım.
hemderd: dert ortağı.
hemsar: arkadaş, dost, kafadar.
hemrâh: yol arkadaşı, yoldaş.
hicâbetmek: sıkılmak, utanmak, utanç
duymak.
hilkat: yaratılış olayı, kâinât, tabîat.
huzûz: hazlar, zevkler, tatmin edil-
meler.
hüsn: güzellik.
Hüseyn: Hazret-i Muhammed'in to-
runu.
hüseynî: Türk mûsikîsi makamların-
dan.
ıtır (asl: **ıtr**): güzel koku, bir çiçek adı.
ıtr-ı şâhî: eskiden sürülen çok makbul
bir koku.
ictinâb: çekinmek, sakınmak.
îd: bayram.
ifâde-i merâm etmek: maksadını an-
latmak.
iğtinâm etmek: ele geçirmek, elde et-
mek, ganîmet almak.
ihyâ: canlandırmak, diriltmek.
iktirân: yaklaşma, iki gezegenin aynı
burçta buluşması.

inhinâ: yay biçimi çizgi, yay: gövde kıvrımı.
inkıyâd: boyun eğme, teslim olma.
is'âf: bir isteği yerine getirme.
isti'câl etmek: acele etmek.
istiğnâ: nazlanma; istemez, sevmez görünme.
işti'âl: parlamak, parıltı.
kande: nerde.
kasr: köşk.
kavs: yay biçiminde, yay.
kavs-i kuzah: ebekuşağı, alayimsemâ.
kayd: bağ, bağlantı.
Kays: Mecnûn'un asıl adı.
kebûd: mâvi.
kebûter: güvercin.
kevkeb: yıldız.
kîl ü kaal: dedikodu.
kurre: gözbebeği.
kurreteyn: gözbebekleri (iki gözbebeği).
kuyûd: kayıtlar, bağlar, bağlantılar.
külbe: kulübe, küçük ev, mütevâzi yuva.
kulbe-i ahzân: yas evi, yaşlı ev, hâline acınacak ev.
küşâdolmak: açılmak.
Lâhûr: Pakistan'da şallarıyla meşhur şehir.
lâle-izâr: lâle yanaklı, yanağı lâleyi andıran.
lâne: yuva.
leb: dudak.
lebâleb: ağzına kadar (dolu).
leb-be-leb: dudak dudağa.
lems: dokunma, değme, temâs etme.
leyâl: geceler.
leyl: gece.

mağfiret: Tanrı'nın kullarını bağışlaması.
mâhî: balık.
mâhûr: alaturka mûsikî makamlarından biri.
mâide: sofrâ.
ma'siyet: günah.
mâverâ: öte, öbür dünyâ.
meâd: kendisine dönülen, dönüş yolu, aslına dönüş.
mebde': başlangıç.
mecnûne: deli kadın.
mehcûr: uzakta kalmış, ayrı düşmüş.
Melek-ül-mevt: ölüm meleği.
mesâ: akşam.
meserret: sevinç.
meshûr: büyülenmiş, birinin büyüüne tutulmuş.
meshûr-i cemâl: güzelliğin büyüüne tutulmuş.
mestî: sarhoşluk.
meşkûr: şükrana, teşekkürle lâyık (hâl, iş, olay).
meveddet: sevgi.
mev'ûd: va'dedilmiş.
mezâristan: mezarlık.
mısbâh: lâmba.
muattar: güzel kokulu.
mükevkeb: yıldızlı.
mürg: kuş
mülevven: renkli.
mürekkeb olmak: tek değil, birkaç elemandan meydana gelmiş olmak.
mürüvvet: cömertlik, iyilik.
müştâk: istekli, âşık, özlemiş.
müzehheb: altın yaldızlı, altınla süslü.
nâf: göbek (uzuv).

nâil-i ihsân itmek: ihsâna erdirmek bk:
ihsân.
nâle: inleme, inilti.
nâle vü efgân: ağlayıp haykırma.
nâle vü zâr: ağlayıp inlemek.
nazre: bakış.
nazîr: benzer.
nehâr: gündüz.
neseb: soy, nesil.
nesîm: tatlı rüzgâr, meltem.
nesîm-i rebî’: ilkbahar rüzgârı.
nesîs: son nefes.
nesrîn: bir çiçek.
nevâhî: etrâf, çevre.
nigâr: sevgili.
nihân olmak: kaybolmak.
nîm: yarım.
nitâk: kemer (bel için).
nizâm-ı âlem: dünya düzeni.
nûşânûş: içtikçe içme, içildikçe içilen.
nûş etmek: içmek.
nükuuş: nakışlar.
nüsg: usâre, özsu.
pây: ayak.
per ü bâl: kol kanad.
pervâz: uçma.
Pervîn: Ülker yıldızı.
peymâne: kadeh.
Rabb-i Müteâl: Ulu Tanrı.
rahîk: şarap.
rahîkî: şarap gibi.
rakîk: ince, nârin.
râm etmek: emrine boyun eğer, isteği-
ne teslim olur hâle getirmek.
rebî’: ilkbahar.
ref’: yükseltmek, kaldırmak.
ref’-i per ü bâl: kolunu kanadını aç-
mak.

remâd: kül.
reng ü bû: renk ve koku.
reyhân: fesleğen.
reyyân itmek: suya kandırmak.
rub’: dörtte bir, urup.
rub’u meskûn: dünyanın, yurt edini-
lebilmîş olan dörtte biri, karalar,
kıt’alar.
rûh: esans, buğusile şifâ veren ilâç.
rûkûdet: durulma, durgunluk.
sâbir: sabırlı.
sabûh: sabah içilen şarap, mahmurluk
bozmak için içilen içki.
sahbâ: şarap.
sâk: gövde (bitki ve insan için)
sâl: yıl, yaş.
salâ: minârelerden, özel günlerde ezan-
dan önce ahenk ile okunan yahut
rastgele günlerde cenaze bulunduğuş-
nu ilân için getirilen salevât.
sebû: testi.
selsebîl: suyu bol çeşme, suyun ka-
demeli aktığı yer.
Selsebîl: Cennet’te bir çeşme.
semen: yasemin.
serdâb: sıcak memleketlerde, yazın sı-
ğınılan yeraltı odası.
sermedî: ebedî, sonsuz.
sermest: sarhoş.
**sermest-i itr-ı nergis ü rehhân et-
mek:** nergis ve fesleğen kokusuyla
sarhoş etmek.
sermest-i visâl: kavuşmanın, bir olma-
nın verdiği tatlı duyguyla sarhoş.
serşâr: dolu (sıfat).
serteser: baştan başa.
serv-i sîmîn: gümüşten selvi, ayın suda
aksi.

serv-i zerrîn: altundan selvi bak: serv-i sîmîn.
seyyâl: akıcı, elle tutulmaz.
sîm: gümüş.
sinn ü sâl: yaş baş.
sitem: eziyet etme, üzme.
subh: sabah.
sûbesû: taraf taraf.
suûd: yukarı çıkma, yükselme.
sücûd: secdeye kapanma, secde.
sürûd: şarkı, türkü, mûsikî.
şâne: tarak.
şeb: gece.
şebnem: çiğ damlası, çiğ.
şebtâb: ateşböceği.
şehbâl: kanad.
şehîk: nefes alma.
şehnişîn: balkon.
şehrâyîn: şenlik, donanma.
şehriyâr: hükümdâr.
şetâret: sevinçli olma hali, sevinç.
şeyn: kir, leke.
şevk u tarab: çalıp oynama, eğlenti.
şikâr: av.
şu'le: alev.
tâbân: parlak.
tâbemaşer: kıyâmete kadar.
tâbesabâh: sabaha kadar.
tâhir: temiz.
Tâhir: Tâhir ile Zühre hikâyesinin erkek kahramânı.
taktîr etmek: imbikten geçirmek, da-
mıtmak.
tarab: çalgı çalma, çalgılı eğlence.
tarâvet: tâzelik, körpelik.
tarh: çiçek bahçesinin her bir bölmesi.
tavâf: çevresinde dolaşma.

tecellî: görünme; görünmez görünü-
r hâle, cisim ve madde hâline gelmesi.
tehîz: ihtizâza getirme, titreştirme.
tehîz-i leyâl: geceleri ihtizâza getirme.
tekvîn: yaratma, olurma, var etme.
telâkî: karşılaşma, buluşma.
terennüm: ötme, türkü söyleme.
teşne: susuz, çok istekli.
turre: saç perçemi.
ukde: düğüm.
ukuud: derinlik.
vâhî: boş, boşuna.
vakfe: duraklama.
vâsıl: varan, ulaşan.
vâsl-ı harem-i cân etmek: canın gizli-
liklerine ulaştırmak.
Vedûd: çok muhabbetli, çok şefkatli;
Tanrı'nın adlarından.
visâl: kavuşma, buluşma, bir olma
(aşkta).
vuslat: kavuşma, buluşma, bir olma
(aşkta).
yâl ü bâl: boy bos.
yâr ü ağyâr: tanıdıklar ve yabancılar,
herkes.
zâde: doğmuş çocuk.
zâir: ziyâretçi.
zâr: ağlama.
zeheb: altın.
zerrin: bir çiçek.
zeyn: süs.
zîlâl: gölgeler.
zülâl: duru su.
Zühre: Çobanyıldızı.

İÇİNDEKİLER

DUÂLAR VE ÂMİNLER

Şadırvan.....	9
Lâri Câmisi.....	10
Murâdiye.....	13
Selimiye.....	16
Süleymaniye.....	22
Ziyaret.....	34
Gökyüzü.....	36
Mirâc.....	37
Geceler.....	38
Lâleler.....	39
Kubbe.....	40
Gökler.....	41
Mirâs.....	42
Uçmak.....	43
Duâ I.....	44
Mersiye.....	47
Yatır.....	50
Naat.....	62
Sabâh Ezanı.....	75
Berat Gecesi.....	76
Münâcât.....	77
Hazret-i Peygamber'in Vefâtı.....	78
Yolcu.....	79
Müjdeler.....	80
Hatim Duâsı.....	82
Duâ.....	83
Lafza-i Celâl Zikri.....	84
Zülfikâr.....	87
Müridler.....	88
Bilmek.....	89
Âminler.....	90
DİVANÇE-İ ÂRİF	
Eser.....	93
Gelinlik.....	94
Özcan Altay'la Güler Alankuş'un Düğünü.....	95
Dönüş.....	96
Âzâde.....	97
Kayıp Kızlar.....	98

Çocuk.....	100
İksir.....	101
Halka Halka.....	102
İçkiler.....	103
Billûr.....	104
Cezbe.....	105
Renkler.....	106
Nisan.....	107
İmza.....	108
Yuvalar.....	109
Örtüler.....	110
Şehriyâr.....	111
Yudumlar.....	112
Ni'metler.....	114
Lâle.....	115
Buhurdanlar.....	117
Ateş Böcekleri.....	118
Âhûlar.....	119
Leylâ.....	121
Kokular.....	122
Üslûb.....	124
Geceler.....	125
Leylâ.....	126
Öteler.....	128
Yelkenler.....	130
Sevgili.....	131
Güller.....	132
Fecirler.....	133
Güzellik.....	134
Kitap.....	136
KUNDAKLAR	
Gül.....	139
Güzellik.....	139
Anne.....	140
Söz.....	140
Eskişehir'de Sıcak Sular.....	141
Leylâ.....	141
Yosun.....	142
Rüzgâr.....	142
Öpmek.....	143

Gelinliğin Kemerı	143	Göller.....	165
Küçük	144	Katık	166
Kuş	144	Saksofon	166
Çocuk	145	Dünya Düzeni	167
Düğün.....	145	Gelenler	167
Kundaklar	146	Maske	168
Baygınlık.....	146	Fröyd	168
Ülkü'nün Resmi	147	Ömür	169
Bahar	147	Hınç.....	169
Gelinlik.....	148	Yağmur Okçu'ya	170
Uyku	148	Yirminci Asır	170
Buğular	149	Hiciv	171
Sır	149	Hisse.....	171
Defîne.....	150	Konu	172
Eğridir Gölü.....	150	Etek	172
Mancınık ve Ateş.....	151	Gece.....	173
Rol	151	Havza-Boyâbâd Yolu	173
Yazmak	152	Gesler'in Şapkası	174
İki Dünya.....	152	Gazeteler	175
Ömür	153	Akşam	176
İki Dünyâ.....	153	Cennet – Cehennem.....	176
Hüsnü Reşid Soykan'ın Kitâbesi ...	154	BASAMAKLAR	
Yolculuk.....	154	Mektuplar	179
Ad.....	155	Dilek Tepesi.....	179
Ergenekon	155	Kaatil	180
Fetih Kuşu ve Fâtih	156	Ayak İzleri	180
Harb Meydanı	156	Büyük İşler	181
Mehter	157	Bunlarla Onlar	181
Sâhibsiz Cenâzeler.....	157	Sefiller	182
Arpaçayı.....	158	Bedduâlar	184
İzmir	159	Amca İle Yeğenler.....	184
Yurd	159	Grev.....	185
Beşik	160	Çanlar	186
Savaşçılar	160	Münâcât.....	188
Kıbrıs	161	Ağlayanlar.....	189
İstanbul	161	Ruhlar.....	189
Ma'bed.....	162	Ninni	190
Hazîne Dâiresi	162	Ankaanın İntiharı	191
Davul.....	163	Ahmed Kutsî Tecer	191
Vatan.....	163	Soğuk Bölgeler.....	192
Ay Toprağı.....	164	Mezarlık.....	192
Mehter	164	Şehzâde Mustafa.....	193
Aynalar	165	Kıbrıs Kanlar İçinde.....	194